

KERKENBELEIDSP PLAN ZANDHOVEN

2025-2030

Goedgekeurd door de bisschop van bisdom Antwerpen op 14 mei 2025;

Goedgekeurd door de gemeenteraad op 22 mei 2025;

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL.....	2
INLEIDING.....	3
1. SITUERING KERKGEBOUWEN.....	4
2. FICHE PER KERKGEBOUW	5
2.1. Onze Lieve Vrouw ten Hemel Opgenomen in Pulderbos.....	5
2.1.1. Identificatie	5
2.1.2. Beschrijving	6
2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	10
2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	11
2.2. Sint-Amelberga in Zandhoven	12
2.2.1. Identificatie	12
2.2.2. Beschrijving	13
2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	19
2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	19
2.3. Sint-Pieter en Pauwel in Pulle	21
2.3.1. Identificatie	21
2.3.2. Beschrijving	22
2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	26
2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	26
2.4. Sint-Stefaan in Massenhoven	28
2.4.1. Identificatie	28
2.4.2. Beschrijving	29
2.4.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	32
2.4.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	32
2.5. Sint-Willibrordus in Viersel.....	34
2.5.1. Identificatie	34
2.5.2. Beschrijving	36
2.5.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	39
2.5.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	40
3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE	42
3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie	42
3.2. Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht	43
BESLUIT.....	43

INLEIDING

Het kerkenbeleidsplan Zandhoven is een lokaal gedragen langetermijnvisie voor alle gebouwen die bestemd zijn voor de eredienst op grondgebied van Zandhoven.

Dit kerkenbeleidsplan omvat volgende gebouwen voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van de gemeente Zandhoven:

Kerk Onze Lieve Vrouw ten Hemel Opgenomen, Dorp 33, 2242 Pulderbos

Kerk Sint-Amelberga, De Linden z/n, 2240 Zandhoven

Kerk Sint-Pieter en Pauwel, Torenstraat z/n, 2243 Pulle

Kerk Sint-Stefaan, Kerkstraat 35, 2240 Massenhoven

Kerk Sint-Willibrordus, Beemdstraat z/n, 2240 Viersel

Dit kerkenbeleidsplan is tot stand gekomen in overleg tussen een afvaardiging van de gemeente Zandhoven, van Vicariaat Kempen, van de Pastorale Eenheid Sara en Abraham, het centraal kerkbestuur van Zandhoven en alle kerkfabrieken die eronder ressorteren en werd vervolgens goedgekeurd:

- door de bisschop van bisdom Antwerpen op 14 mei 2025;
- door de gemeenteraad van de gemeente Zandhoven op 22 mei 2025;

De aanleiding van dit kerkenbeleidsplan is de verplichting om een geactualiseerd kerkenbeleidsplan op te maken. De bevoegdheid ligt bij het agentschap Binnenlands Bestuur en vloeit voort uit het eredienstendecreet. Maar liefst 53% van alle kerken in Vlaanderen (1786) zijn volledig of gedeeltelijk beschermd monumenten. Via het agentschap Onroerend Erfgoed komen we dankzij een goedgekeurd kerkenbeleidsplan nog wel in aanmerking voor premies.

Er is een decreet van de Bisschop van 15 november 2024 m.b.t. de samenvoeging van vier parochies in onze gemeente, nl. Sint-Stefaan in Massenhoven, O.-L.-Vrouw ten Hemel Opgenomen Pulderbos, Sint-Willibrordus in Viersel en Sint-Amelberga te Zandhoven en een decreet van de Bisschop van 20 maart 2025 m.b.t. de onttrekking van Sint-Stefaan in Massenhoven aan de erediensten. Beide decreten treden in werking op de datum waarop de ministerieel besluiten tot bekrachtiging zullen genomen worden.

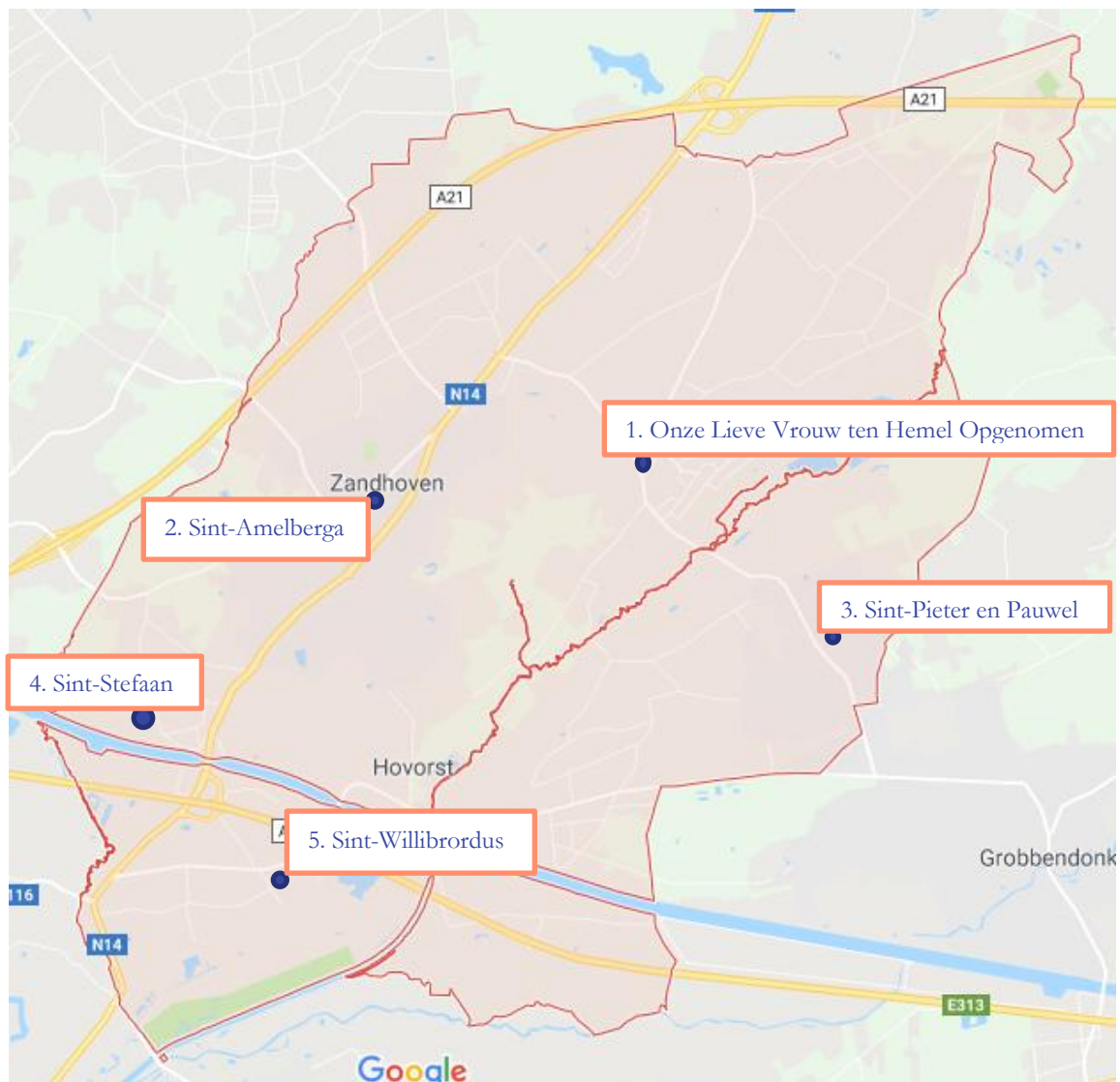
In dit kerkenbeleidsplan worden allereerst de betrokken kerkgebouwen ruimtelijk gesitueerd. Vervolgens volgt een bespreking van elke kerk afzonderlijk. Aan bod komen een beschrijving, een situering in de ruimtelijke omgeving en een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie. Aan het einde van dit document is er een overzichtstabel opgenomen met de genomen opties (per kerk), de visie die hieraan ten grondslag ligt en het traject dat is of zal worden opgestart om deze toekomstige invulling te realiseren.

Handtekening bisdom

Handtekening gemeente

1. SITUERING KERKGEBOUWEN

Kaart van de gemeente met kerkgebouwen

1. Onze Lieve Vrouw ten Hemel Opgenomen, Dorp 33, 2242 Pulderbos
2. Sint-Amelberga, De Linden z/n, 2240 Zandhoven
3. Sint-Pieter en Pauwel, Torenstraat z/n, 2243 Pulle
4. Sint-Stefaan, Kerkstraat 35, 2240 Massenhoven
5. Sint-Willibrordus, Beemdstraat z/n, 2240 Viersel

2. FICHE PER KERKGEBOUW

2.1. Onze Lieve Vrouw ten Hemel Opgenomen in Pulderbos

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.1.1. Identificatie

Naam:

Onze Lieve Vrouw ten Hemel Opgenomen in Pulderbos

Geografische ligging:

- Dorp 33 - 2242 Pulderbos
- Provincie: Antwerpen

Plaats in kerkelijke structuur:

- Bisdom: Antwerpen
- Vicariaat Kempen
- Dekenaat of Regio: Kempen-West
- Pastorale Eenheid Sara en Abraham
- Parochie: Onze Lieve Vrouw ten Hemel Opgenomen

Eigenaar:

Het kerkgebouw dateert van voor de Franse Revolutie, werd in die periode genationaliseerd door de Franse Overheid en terug ter beschikking gesteld volgens het Concordaat van 1802. Het

eigendomsrecht (gemeente of kerkfabriek) is, omwille van een verdeelde en evoluerende rechtsleer en rechtspraak, nog niet volledig duidelijk.

Beschermingen vastgesteld:

- <https://geo.onroerenderfgoed.be/#zoom=19&lat=6659982.719328243&lon=522233.1548567681>
- Bouwkundig erfgoed sinds 02/10/2019
- Beschermd als stads- of dorpsgezicht (intrinsiek dorpskern Pulderbos) sinds 27/10/1982

2.1.2. Beschrijving

a) **Cultuurhistorische waarde**

Aan oostzijde, van het dorpsplein, ommuurd kerkhof rond de kerk. Vroeg-gotische toren mogelijk uit de 13de eeuw; oorspronkelijk koor, schip en transept opgericht in de 16de eeuw, kerk vergroot in 1913-14 naar ontwerp van Ernest Dieltiens, uitgebrand in 1914 en hersteld in 1922-24 naar ontwerp van architecten Ernest Dieltiens en Jef Huygh.

Driebeukige kruisbasiliek met ingebouwde westtoren, schip van drie traveeën, transept van drie traveeën met vlakke sluiting; rechthoekige sacristieën in de kooroksels. Vierkante ingebouwde zandstenen westtoren mogelijk uit de 13de eeuw; vier geledingen onder ingesnoerde leien naaldspits. Latere ingekaste muuropeningen; eenvoudige korfboogdeur, hogerop spitsboogvenster, radvenster, galmgaten en steigergaten. Voorts bakstenen kerk onder leien zadel- en lessenaarsdaken, geritmeerd door versneden steunberen; elke travee van het transept telkens afgesloten (noord- en zuidzijde) door een puntgevel. Gevels van schip, lager koor en zijbeuken beëindigd met baksteenfries; spitsboogvensters.

Interieur in neogotische stijl, beschilderd met pasteltinten. Spitsbogen op bundelpijlers met krulbladkapitelen, kruisribgewelven met bakstenen gewelfvlakken van 1924, voordien houten welfsels, zware gordelbogen. Straalgewelf in het koor.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Mobilair: Houten beeld van Onze-Lieve-Vrouw met Kind (17de eeuw). Calvarie (tegen zuidoostelijke sacristiemuur): 17de-eeuwse beeldengroep van terracotta. Arduinen doopvont (15de eeuw) met koperen deksel van 1758 door Balt. Sternaux.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Provinciaal Archief Antwerpen, Kerken, Pulderbos, Onze-Lieve-Vrouw, dossiers 3, 5.

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte:

- 539,21 m².
- De middenbeuk heeft een vrije hoogte van 12,15 meter.
- De zijbeuk heeft een vrije hoogte van 9,48 meter
- Er zijn 300 zitplaatsen.

Opbouw

- Driebeukige kruisbasiliek
- 4 bijruimtes, nl. portaal, bergplaats, technische ruimte en sacristie

Voorzieningen:

Sanitair	Niet aanwezig
Verwarming	Gasketel, uit 1986, branderkop is vernieuwd
Verlichting	Gloeilampen
Keukenvoorzieningen	Enkel een spoelbak aanwezig
Audiosysteem	Aanwezig, werkt nog goed.
Beeldscherm(en)	Niet aanwezig
Rolstoeltoegankelijkheid	Kerk is rolstoeltoegankelijk tot in het hoogzaal.
Diefstal- en brandbeveiliging	Diefstalbeveiliging is aanwezig
Bliksembeveiliging	Aanwezig
Gsm-operatoren	Aanwezig

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen:

Zonnepanelen (en batterijen)	/
Regenwateropvang	3 putten van 10000 liter zijn in 2024 geplaatst
Dakisolatie	/
Groendak	/
Warmtepomp	/
Warmtenet	/
Windenergie	/
Aquathermie	/

Biodiversiteit

- Er zijn geen dieren aanwezig
- De vliegopeningen zijn afgeschermd.

Bouwfysische toestand

- Uitgevoerde restauratiewerken
- Leien goedgelegd (2023)
- CV brander kop vernieuwd (2024)
- Schilderwerken (buitenschrijnwerkerij + ijzerwerk) (2024)
- Samenvatting Monumentenwacht interieur (verslag 2022)

OVERZICHT VAN DE ADVIEZEN																		
12748-2022-1 Kerk O.L.V. Ten Hemel Opgenomen - Pulderbos 2242 PULDERBOS																		
code	rubriek element materiaal verkort advies	eenheid	indicatieve hoeveelheid	frequentie	uit te voeren door	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Permanente aandachtspunten																		
A2022/01	Gehele Object Houd de aangetaste locaties in het oog			perm.	In eigen beheer	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2022/02	Gehele Object Plaats zo weinig mogelijk levende planten en bloemen in de kerk			perm.	In eigen beheer	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2022/03	Gehele Object VLOERAFWERKING plankenvloer hout Minimaliseer het nat reinigen van de vloer en andere interieurelementen en beperk het watergebruik tot een minimum			perm.	In eigen beheer	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2022/04	Gehele Object VAST KERKELIJK MEUBILAIR LOS KERKELIJK MEUBILAIR BEELDEN hoofdaltaar biechtstoel communiebank sacristiekast bidbank koorzetel eikenhout hout ijzer marmer textiel Vermijd het gebruik van pluizige stoffdoeken of plumeaus bij regelmatig onderhoud van houten meubilair			perm.	In eigen beheer	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2022/05	Interieurafwerking wjwaterervaten Bewaar niet permanent wjwater in de wjwaterbekkens en wjwateremmers en reinig na gebruik na met proper water en droog af			perm.	In eigen beheer	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2022/06	Sculptuur Plaats een buffer onder metalen en houten voorwerpen			perm.	In eigen beheer	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2022/07	Losse objecten gedenksteen VAST KERKELIJK MEUBILAIR kandelaars vieringbel biechtstoelen koorbel Reinig metalen voorwerpen droog, vermijd het gebruik van (koper)poetsmiddelen			perm.	In eigen beheer	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2022/08	Losse objecten METALEN OBJECTEN Draag steeds handschoenen bij het manipuleren van metalen objecten			perm.	Eigenaar/beheerder	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Gehele Object																		
A2022/09	Gehele Object Onderhoud de tapijten onder de kerkstoelen			perm.	In eigen beheer	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2022/10	Gehele Object Ontstof de beelden op regelmatige basis			5j.	Conservator-restaurator In eigen beheer	x	x	x					x					x
A2022/11	Gehele Object Maak de bergruimten schoon en zorg voor een goed onderhoud			1x	In eigen beheer	x	x	x										
A2022/12	Gehele Object METALEN OBJECTEN Verwijder de oppervlakteschimmel op hout			j.	In eigen beheer	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Interieurafwerking																		
A2022/13	Interieurafwerking VLOERAFWERKING Hef voorwerpen op bij het verplaatsen i.p.v. ze te verslepen over de vloer			perm.	In eigen beheer	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2022/14	Interieurafwerking VLOERAFWERKING Onderhoud de verwarmingsroosters regelmatig			j.	Onderhoudsploeg	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2022/15	Interieurafwerking VLOERAFWERKING Plaats eventueel onder de kraan een opvangschaal en vermijd vochtvlekken op de vloer			perm.	In eigen beheer	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2022/16	Interieurafwerking WANDAFWERKING Laat het pleisterwerk herstellen			1x	Vakman				x	x	x							
Schrijnwerk en beglazing																		
A2022/17	Schrijnwerk en beglazing Onderhoud het historisch hang- en sluitwerk			5j.	In eigen beheer	x					x					x		
A2022/18	Schrijnwerk en beglazing BEGLAZING glas-in-loodramen Laat de gebreken aan de glas-in-loodramen herstellen			1x	Conservator-restaurator vlakglas en glas-in-lood Glazenier	x	x	x										
Meubilair																		
A2022/19	Meubilair Onderhoud van geboend meubilair			j.	In eigen beheer	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

- Vieringen vinden plaats op de tweede en vierde zaterdag van de maand
- Doopsel: 1
- Eerste Communie: 18
- Vormsel: 24
- Kerk. Huwelijken: 4
- Kerk. Uitvaarten: 18
- Vrijwilligers: 32
- Aanwezigen op een weekend in oktober: 0
- Aanwezigen op Kerstmis: 73

Nevengebruik

- Sporadisch is er een nevenactiviteit zoals bijvoorbeeld de lezing door Kristien Emmerechts met 75 aanwezigen.

Om een goede vergelijking en evolutie te zien, nemen we het actuele gebruik uit het vorige kerkenbeleidsplan hier mee op:

- In het afgelopen kalenderjaar werd de kerk gebruikt voor de wekelijkse vieringen (twee eucharistievieringen / twee gebedsvieringen), catechese gerelateerde vieringen, al dan niet geïntegreerd in een weekend viering, dopen, huwelijken en uitvaarten.
- Wekelijks is er één vieringmoment op zaterdag waaraan, afhankelijk van de misintenties, gemiddeld door 60 - 70 mensen wordt deelgenomen.
- Op hoogdagvieringen loopt dit aantal op tot 150 à 200 mensen
- Het afgelopen jaar waren er 23 uitvaarten, een achttal gebedswakes, 2 huwelijken en 12 dopen.
- De maximale bezetting, ca. 250 mensen wordt, met uitzondering van eerste communie en vormselvieringen, enkel bij sommige uitvaarten bereikt. In sommige gevallen hebben we te maken met een overbezetting van meer dan 300 mensen.
- Benevens een wekelijks rozenhoedje dat op woensdag wordt gebeden en een enkel catechesemoment, is er geen ander parochieel gebruik van het gebouw.
- Met uitzondering van een jaarlijks kerstconcert, zijn er naast de eredienst noch culturele noch toeristische activiteiten.
- Er is geen medegebruik van andere erediensten, geen sprake van multifunctioneel gebruik voor andere doeleinden of instanties of gedeeld gebruik voor nevenbestemming.

2.2. Sint-Amelberga in Zandhoven

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

2.2.1. Identificatie

Naam:

Sint-Amelberga Zandhoven

Geografische ligging:

- De Linden z/n - 2240 Zandhoven
- Provincie: Antwerpen

Plaats in kerkelijke structuur:

- Bisdom: Antwerpen
- Vicariaat Kempen
- Dekenaat of Regio: Kempen-West
- Pastorale Eenheid Sara en Abraham
- Parochie: Sint- Amelberga

Eigenaar:

Het kerkgebouw dateert van voor de Franse Revolutie, werd in die periode genationaliseerd door de Franse Overheid en terug ter beschikking gesteld volgens het Concordaat van 1802. Het eigendomsrecht (gemeente of kerkfabriek) is, omwille van een verdeelde en evoluerende rechtsleer en rechtspraak, nog niet volledig duidelijk.

Beschermingen vastgesteld:

- <https://geo.onroerenderfgoed.be/#zoom=19&lat=6659428.547827916&lon=518872.92440042493>
- De kerk werd beschermd als monument sinds 6 juli 1976 en werd opgenomen in het bouwkundig erfgoed sinds 29 maart 2019.
- De kerk is gelegen binnen het beschermd cultuurhistorisch landschap 'Dorpskern Zandhoven' sinds 6 juli 1976.
- Het cultuurhistorisch landschap 'Dorpskern Zandhoven' is eveneens vastgesteld bouwkundig erfgoed sinds 29 maart 2019.

2.2.2. Beschrijving

a) **Cultuurhistorische waarde**

De parochie is ontstaan in de 13de eeuw. De gotische kerk dateert oorspronkelijk uit het begin van de 16de eeuw. Tijdens de 2 wereldoorlogen werd de kerk grotendeels vernield. Na de 2de wereldoorlog is de kerk grosso modo identiek herbouwd als de oude kerk naar ontwerp van Pol Berger en Josef Stynen.

Het meubilair dateert grotendeels uit de barokperiode.

Voor het overige wordt verwezen naar de site van de Inventaris Onroerende erfgoed – Decanale Kerk Sint-Amelberga onder referentie ID.14523:

- "Gelegen even ten zuiden van de oude dorpskern, omhaagd kerkhof rond de kerk.
- *Historiek:* Het ontstaan van de parochie zou teruggaan tot de 13de eeuw. De gotische kerk dateert uit begin 16de eeuw, de toren van witte zandsteen werd verhoogd in 1689. Herstelingswerken aan kerk en toren naar ontwerp van Eugene Gife in 1875; hersteld en vergroot in 1895 naar ontwerp van architect Louis Gife; vernield in 1914 en herbouwd in 1923-24 naar ontwerp van architect Jan Sel; nadien nogmaals vernield in 1940, definitieve herbouw grosso modo identiek aan de oude kerk naar ontwerp van Pol Berger en Josef Louis Stynen.
- *Beschrijving:* Bakstenen kruisbasiliek met vierkante zandstenen westtoren en dakruiter op de kruising; schip met vier traveeën en transept van één travee met vlakke sluiting; koor van twee rechte traveeën en drizijdige sluiting; sacristie en bergplaats aan zuid- en

noordgevel tussen transept en koor. Vierkante westtoren herbouwd in 1923 en 1940, drie geledingen gemarkeerd door kordons, ingesnoerde leien naaldspits. Korfboogpoort in geprofileerde omlijsting waarboven een beeld van Sint-Amelberga onder een gotisch baldakijn, beide gevat in een gotische spitsboogomlijsting onder geprofileerde waterlijst op consoles. Hogerop groot radvenster en rondboogvormige galmgaten, steigergaten onder de daklijst. Bakstenen kerk met gebruik van natuursteen voor de afwerking, leien zadel- en lessenaars- (zijbeuken) daken; dakruiter met leien spits op de kruising. Natuurstenen sokkel, doorlopend kordon ter hoogte van de vensterdorpels; traveeën gemarkeerd door steunberen. Spitsboogvensters met neogotische tracering in geprofileerde omlijsting. Sacristie en bergplaats met getraliede rechthoekige muuropeningen.

- *Interieur*. Bepkeisterd en beschilderd interieur. Basiliek met spitsbogen op ontleisterde (1923) natuurstenen zuilen met polygonale sokkel en bladkapiteel, hierop steunende pilasters bovemaan onderling verbonden door geleed kordon. Spitsboogvormige bovenlichten in verdiepte muurvlakken. Bepkeisterd en beschilderd rococotongewelf (opklimmend tot 1664, voordien houten gewelf) met paneelwerk, schijven en rocailles; gordelbogen gevormd door geprofileerde panelen op cartouches. Gewelfvlakken met ingediepte en geprofileerde panelen; dito klimmend tongewelf in de zijbeuken en kruisgewelf in de kruising. Gewelf van schip, transept en koor versierd met vergulde sterren. In transept (gewelfsleutel) en koor respectievelijk een allegorische afbeelding van Heilige Drievuldigheid en Heilige Geest.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

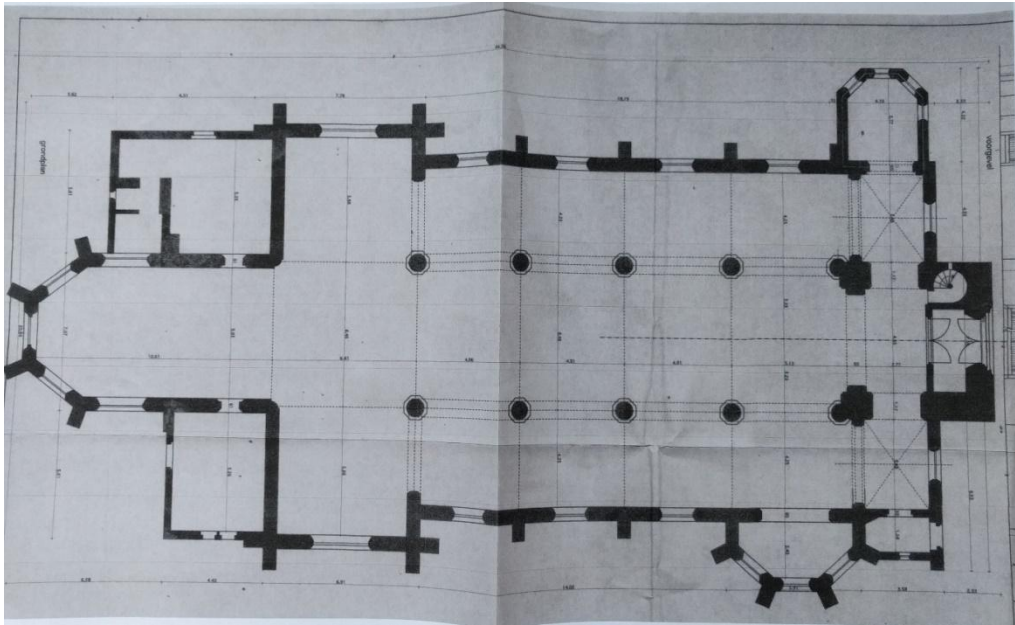
Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

- Mobilair
 - o *Schilderijen*: altaarstukken uit 17de en 18de eeuw, gerestaureerd in 1929 door A. Van Poeck.
 - o *Beeldhouwwerk*: kruisbeeld (13de eeuw), Sint-Amelberga (eerste helft van de 17de eeuw), Ecce homo (tweede helft van de 17de eeuw), Sint-Hubertus (tweede helft van de 17de eeuw of 18de eeuw), Sint-Sebastiaan (18de eeuw).
 - o Barok hoofdaltaar door Servaes Cardon van 1648. Zijaltaren door Joos Pasteels van 1659 (noorden) en 1676 (zuiden). Preekstoel door Filips Van den Perre van 1643. Eiken biechtstoelen (derde kwart van de 18de eeuw) in 1804 overgebracht van uit een kapucijnenkerk van Lier. Arduinen grafsteen van Arnold van Liere en echtgenote met voorstelling van de overledenen, hun wapenschilden en kwartieren, geplaatst tegen de westelijke muur van de noordelijke transeptarm.
- Provinciaal Archief Antwerpen, Kerken, Zandhoven, Sint-Amelberga, dossiers 3,4,6,7,9. Leonard E., Wederopbouw van Toren en Kerk te Zandhoven, in *Bouwkunst en wederopbouw*, I, nummer 4, april 1941. Bron: Plomteux G., Steyaert R. & Wylleman L. 1985: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Antwerpen, Arrondissement Antwerpen, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 10N3 (Ru-Z), Brussel - Gent. Auteurs: Steyaert, Rita Datum tekst: 1985."

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte:

- De oppervlakte is 628 m²:
- Middenbeuk, ongeveer 15 meter, zijbeuken ongeveer 7 meter
- Er is een schatting gemaakt. (enkel plan met maten van buitenzijde)
- Er zijn 307 zitplaatsen.

Actuele bouwfysische toestand:

De actuele bouwfysische toestand van het gebouw wordt beschreven in het inspectierapport Monumentenwacht – n. 10518/2018/B.

Over het algemeen is de beoordeling dat het gebouw in matige tot slechte staat van onderhoud is

Opbouw:

- Kruisbasiliek
- 2 bijruimtes, nl. de technische ruimte en de sacristie

Voorzieningen:

Sanitair	1 toilet, in technische ruimte
Verwarming	1 gasketel
Verlichting	Ledverlichting
Keukenvoorzieningen	Enkel een spoelbak aanwezig
Audiosysteem	Aanwezig, werkt naar behoren
Beeldscherm(en)	Niet aanwezig
Rolstoeltoegankelijkheid	Het gebouw is rolstoeltoegankelijk
Diefstal- en brandbeveiliging	Niet aanwezig
Bliksembeveiliging	Aanwezig
Gsm-operatoren	Binnenkort aanwezig

Duurzaamheid:

Zonnepanelen (en batterijen)	Plaatsing zonnepanelen zijn we aan het onderzoeken
Regenwateropvang	3 putten van ieders 10000 liter in gebruik
Dakisolatie	Studie is bezig, samen met de dakisolatie
Groendak	/
Warmtepomp	/
Warmtenet	/
Windenergie	/
Aquathermie	/

Biodiversiteit:

- Uil aanwezig.
- Kauwen zijn aanwezig.
- Momenteel zijn er nog vliegopeningen, maar deze worden kortelings afgesloten.

Bouwfysische toestand:

- Samenvatting rapport Monumentenwacht

 OVERZICHT VAN DE ADVIEZEN 10518-2023-B Sint-Amelbergakerk 2240 ZANDHOVEN																	
code	rubriek element materiaal verkort advies	eenheid	indicatieve frequentie	uit te voeren door	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
	Gehele object																
A2023/01	Maak de goten regelmatig proper. Maak de verstopte afvoeren vrij.	u	2	2x/j.	Beheerder Dakwerker	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx
A2023/02	Voorkom vandalisme.	n.t.b.	-	1x	Specialist Beheerder			x									
A2023/03	Kuis de zolders op.	SOG	1	1x	Beheerder			x									
A2023/04	Maak een asbestinventaris op en neem gepaste maatregelen.	SOG	1	1x	Specialist			x									
A2023/05	Draag zorg voor de uilen en de vleermuizen die in het gebouw huizen.	SOG	1	perm.	Beheerder			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2023/06	Weer de kauwen.	n.t.b.	-	1x	Specialist			x									
A2023/07	Contacteer Monumentenwacht tijdig voor een bouwkundige inspectie.	u	10	3j.	Beheerder Eigenaar			x		x		x			x		
A2023/08	Maak de goten en de hellende daken vlot en veilig bereikbaar voor onderhoud en inspectie.	n.t.b.	-	1x	Dakwerker					x							
A2023/09	Win informatie in vooraleer bodemwerken te plannen aan erfgoed met archeologische waarde en zijn direct omgeving.	SOG	1	1x	Beheerder Eigenaar					x							
	Dak																
A2023/10	Controleer de daken regelmatig.			j.	Beheerder Dakwerker	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2023/11	Herstel de leibedekking en de dakaansluitingen.	n.t.b.	-	1x	Dakwerker	x											
A2023/12	Herstel de dakkapellen.	st	8	1x	Algemene aannemer Dakwerker	x											
A2023/13	Herstel het kruis van dak [11].	st	1	1x	Dakwerker	x											

- Uitgevoerde restauratiewerken
 - o Schouw heropgebouwd met flexibel buis voor de verwarming (2024)
 - o Momenteel is men bezig met het orgel.

2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

- Bushalte op 300 meter, parkings in de onmiddellijke omgeving
- Oud kerkhof rond de kerk, nieuw kerkhof op circa 500 meter, de gemeentelijke basisschool op 300 meter.
- Geen andere gebedsruimten in de omgeving.
- Parochiesecretariaat bevindt zich op 300m
- De voormalige parochiezaal werd afgebroken en in het najaar 2025 opent op dezelfde locatie een nieuw vrijetijdscentrum, waar een polyvalente zaal en de bibliotheek komen.
- Het gemeentehuis bevindt zich op 300 meter.

2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

- Vieringen: elke zondag
- Doopsel: 27
- Eerste Communie: 17
- Vormsel: 26
- Kerk. Huwelijken: 1
- Kerk. Uitvaarten: 19
- Vrijwilligers: 56
- Aanwezigen op een weekend in oktober: 70
- Aanwezigen op Kerstmis: 125

Nevengebruik

- Speciale vieringen voor groot-Zandhoven bv. de 11 novemberviering.
- Diverse muziekconcerten: kerstconcert muziekschool; harmonie; ...
- Kerkportaal is elke dag open voor bezoekers, wandelaars...kaarsjes branden, e.a.

Om een goede vergelijking en evolutie te zien, nemen we het actuele gebruik uit het vorige kerkenbeleidsplan hier mee op:

- Actueel gebruik voor de eredienst tijdens het afgelopen kalenderjaar:
 - a. gemiddeld aantal mensen tijdens wekelijkse zondagsvieringen: ong. 95;
 - b. gemiddeld aantal mensen tijdens de hoogdagvieringen: ong. 185;
 - c. aantal uitvaarten in 2017: 32;
 - d. aantal avondwaken in 2017: 1;
 - e. aantal huwelijken in 2017: 3;
 - f. aantal dopen in 2017: 26;
 - g. aantal schoolvieringen in 2017: geen.
 - h. Aantal keren met maximale bezetting met aanduiding aanwezigen: ong. 10 met ong. 330 aanwezigen;
 - i. Vieringen Goede Week en Aswoensdag
- Ander parochiaal gebruik
 - a. Om de 2 jaar collectieve ziekenzalving;
 - b. 3 x per jaar schoolbezoek;
 - c. Catechese;
 - d. Voorbereidingen en repetities 1ste communie en vormsel;
 - e. Wekelijkse repetities parochiaal koor;
 - f. Open kerk: dagelijks van 9uur tot 17uur. Het permanent branden van een 10-tal noveenkaarsen getuigt van de behoefte van stilte en gebed van sommige bezoekers.

- Plaats in maatschappelijk leven: circa 3 x per jaar gewoonlijk voor plaatselijke verenigingen (koor-muziekschool-harmonie).
- Multifunctioneel gebruik: geen.
- Gedeeld gebruik: geen.
- Medegebruik andere eredielen: geen.

2.3. Sint-Pieter en Pauwel in Pulle

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

2.3.1. Identificatie

Naam:

Sint-Pieter en Pauwel

Geografische ligging:

- Torenstraat z/n – 2243 Pulle
- Provincie: Antwerpen

Plaats in kerkelijke structuur:

- Bisdom: Antwerpen
- Vicariaat Kempen
- Dekenaat of Regio: Kempen-West
- Pastorale Eenheid Sara en Abraham
- Parochie: Sint-Pieter en Pauwel

Eigenaar:

Het kerkgebouw dateert van voor de Franse Revolutie, werd in die periode genationaliseerd door de Franse Overheid en terug ter beschikking gesteld volgens het Concordaat van 1802. Het eigendomsrecht (gemeente of kerkfabriek) is, omwille van een verdeelde en evoluerende rechtsleer en rechtspraak, nog niet volledig duidelijk.

Beschermingen:

- <https://geo.onroerenderfgoed.be/#zoom=20&lat=6657684.512573179&lon=524857.5112131623>
- Beschermd als monument, sinds 12-04-1974.
- Opgenomen in het bouwkundig erfgoed.

2.3.2. Beschrijving

a) *Cultuurhistorische waarde*

- Gelegen in de dorpskern en omgeven door een graspleintje en parkeerplaatsen (vroeger kerkhof). Laatgotische kruiskerk, westtoren met 15de-eeuwse onderbouw, koor van 1646-49, kruisbeuk en schip uit het derde kwart van de 17de eeuw, restauratiewerken tijdens de eerste helft van de 19de eeuw; 1978 en volgende gerestaureerd naar ontwerp van architect Josef Louis Stynen.
- Driebeukige kruiskerk met vierkante westtoren onder leien spits, schip van drie traveeën, transept van één travee en koor met één rechte travee en een drizijdige sluiting. In kooroksels vierkante sacristie en bergplaats, tegen de zuidelijke zijbeuk lage doopkapel vermoedelijk in het vierde kwart van de 17de eeuw gebouwd als grafkapel, doopkapel sinds 1840. Bakstenen kerk onder leien bedaking met gebruik van natuursteen voor de doorlopende kordons, hoekstenen, negblokken en de venstertraceringen.
- Vierkante westtoren hersteld in 1900-01 naar ontwerp van Louis Gife; vier geledingen met zandstenen geprofileerde korfboogpoort en neogotisch tweelicht respectievelijk in plaats van een rondboogdeur en een rondboogvenster (zie plan van 1900 van Louis Gife); verder rechthoekig luik en spitsboogvormige galmgaten. Traptoren aan noordzijde. Schip en koor gemarkeerd door steunberen, doorlopende waterlijst ter hoogte van de vensterdorpels; gotische tweelichten, gedicht in koorsluiting. Grote gotische drielichten in de rechte transeptsluitingen met vlechtingen. Noordelijk transept met ruitmotief van gesinterde steen. Latere sacristie (zuidzijde) met segmentboogvenster in een hardstenen omlijsting. Calvarie onder houten baldakijn tegen de blinde koorsluiting
- *Interieur.* De classicistische binneninrichting dateert mogelijk van 1826 (zie ster in koorgewelf). Bepleisterde kerk met spitsbogen op zuilen met polygonale sokkel en vierkant dekblad; tongewelf met sobere panelen (stucwerk) op een gekorniste kroonlijst en

consoles. Transept: kruisgewelf met in gewelfsleutel allegorische voorstelling van de Heilige Geest (Duif in stralenkrans).

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

- *Mobilair*. Schilderijen van de Vlaamse School uit 16de, 17de en 18de eeuw. Heiligenbeelden uit 17de, 18de en 19de eeuw; onder meer Calvariebeelden van laat-16de eeuw of vroeg-17de eeuw. Altaren en biechtstoelen in barokstijl van 17de en 18de eeuw. Eiken lambrisering van 1837. Preekstoel met kuip van begin 17de eeuw. Orgel uit begin 18de eeuw, gewijzigd in 1795, 1849 en het derde kwart van de 20ste eeuw. Eiken orgelkast in barokstijl (1740?); hoge voet ingewerkt in balustrade waarop medaillon met musicerende Sint-Cecilia, gebogen kroonlijsten boven de frontpijpen, bekroond met een lier en vlampotten.
- *In de toren*: zeldzame bronzen hoofdklok zogenaamd Maria van 1309, waarschijnlijk de oudste klok van West-Europa.
- Provinciaal Archief Antwerpen, Kerken, Pulle, Sint-Petrus en Paulus, dossier 2. Fauconnier A. & Roose P., *Het Historisch orgel in Vlaanderen*, Dl. III a: Antwerpen- arr. Antwerpen, Brussel, 1983, p. 701-707.
- Bijkomende informatie: bij de restauratie van het orgel, in 1988-1990, werd vastgesteld dat het instrument gebouwd werd in het atelier van orgelbouwer Christiaan Penceler in Mechelen, en in 1729 in Pulle werd geplaatst door Jacobus Verbuecken, die bij Penceler het vak had geleerd.

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte:

- 318,38 m²:
- 12 meter, er is een schatting gemaakt. (Enkel plan met buitenmaten)
- 141 zitplaatsen. (er zijn nog 75 stoelen aanwezig om bij te plaatsen bij grote bijeenkomsten)

Opbouw:

- Laatgotische kruiskerk
- 4 bijruimtes, nl. inkom, sacristie, berging en stookplaats

Voorzieningen:

Sanitair	1 toilet aanwezig aan de technische ruimte
Verwarming	Gasketel van 2006
Verlichting	ledverlichting
Keukenvoorzieningen	Kitchenette en spoelbak aanwezig
Audiosysteem	Aanwezig en werkt zeer goed
Beeldscherm(en)	Niet aanwezig
Rolstoeltoegankelijkheid	Het gebouw is rolstoeltoegankelijk
Diefstal- en brandbeveiliging	Niet aanwezig
Bliksembeveiliging	Aanwezig
Gsm-operatoren	Niet aanwezig

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen:

Zonnepanelen (en batterijen)	/
Regenwateropvang	/
Dakisolatie	/
Groendak	/
Warmtepomp	/
Warmtenet	/
Windenergie	/
Aquathermie	/

Biodiversiteit

- In het verleden waren er duiven aanwezig
- Alle vliegopeningen zijn dicht gemaakt.

Bouwfysische toestand

- Samenvatting rapport Monumentenwacht (2023)

 OVERZICHT VAN DE ADVIEZEN 10117-2023-B Sint-Petrus en Pauluskerk 2243 PULLE																	
code	rubriek element materiaal verkort advies	eenheid	indicatieve frequentie	uit te voeren door	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Gehele object																	
A2023/01	Maak de goten regelmatig proper.	u	2	2x/j.	Beheerder Dakwerker	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx
A2023/02	Maak de klokkenzolder proper.	n.t.b.	-	1x	Beheerder			x									
A2023/03	Draag zorg voor de uilen en de vleermuizen die in het gebouw huizen.	SOG	1	per m.	Beheerder Eigenaar			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2023/04	Weer de kauwen.	n.t.b.	-	1x	Specialist			x									
A2023/05	Bevestig de ladderhaken volgens de voorschriften van de fabrikant.	n.t.b.	-	1x	Dakwerker			x									
A2023/06	Maak een asbestinventaris op en neem gepaste maatregelen.	n.t.b.	-	1x	Specialist			x									
A2023/07	Contacteer Monumentenwacht tijdig voor een bouwkundige inspectie.	u	6	3j.	Beheerder Eigenaar			x		x			x				x
A2023/08	Win informatie in vooraleer bodemwerken te plannen aan erfgoed met archeologische waarde en zijn directe omgeving.	SOG	1	1x	Beheerder Eigenaar					x							
Dak																	
A2023/09	Controleer de daken regelmatig.	SOG	1	j.	Beheerder Dakwerker	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2023/10	Herstel de leibedekking en de dakaansluitingen.	n.t.b.	-	1x	Dakwerker	x											
A2023/11	Scherp de schoorsteen van dak [4] degelijk af tegen kauwen.	n.t.b.	-	1x	Algemene aannemer Dakwerker	x											
A2023/12	Dak [11]: verbeter de aansluiting van het kruis met de leibedekking. Dak [5]: controleer de bevestiging van het kruis.	n.t.b.	-	1x	Dakwerker			x									
Dakwaterafvoer																	
A2023/13	Controleer de goten en afvoeren regelmatig.	SOG	1	j.	Beheerder Dakwerker	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2023/14	Controleer de riolering ter hoogte van vleugel [7]- noordwest en verhelp de verstopping.	n.t.b.	-	1x	Algemene aannemer	x											
A2023/15	Beperk de vochtoverlast onderaan vleugel [11].	n.t.b.	-	1x	Dakwerker			x									
A2023/16	Verleng de afvoeren van de hoge daken tot in de lager gelegen goten.	st	5	1x	Dakwerker					x							
Draagstructuur en overspanning																	
A2023/17	Herstel plaatselijk de gevels.	n.t.b.	-	1x	Aannemer voegwerken Metser			x									
A2023/18	Onderhoud / schilder de ijzeren delen regelmatig.	n.t.b.	-	5j.	Beheerder Schilder			x				x					x
Schrijnwerk en beglazing																	
A2023/19	Schilder / onderhoud het buitenschrijnwerk regelmatig.	n.t.b.	-	5j.	Beheerder Schilder	x				x					x		
A2023/20	Controleer de verankeringen van de galmborden.	SOG	1	1x	Algemene aannemer			x									
A2023/21	Herstel plaatselijk de glas-in-loodramen.	n.t.b.	-	1x	Glazenier Specialist			x									
Afwerking en inrichting																	
A2023/22	Onderzoek de aantasting door grote klopkever en bestrijd indien nodig.	n.t.b.	-	per m.	Specialist	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2023/23	Onderzoek de aantasting door kleine klopkever en bestrijd indien nodig.	n.t.b.	-	per m.	Beheerder Specialist	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2023/24	Herstel plaatselijk de tegelvloer.	n.t.b.	-	1x	Algemene aannemer			x									
A2023/25	Herstel de schade aan het plafond van vleugel [9].	n.t.b.	-	1x	Algemene aannemer					x							

Om een goede vergelijking en evolutie te zien, nemen we het actuele gebruik uit het vorige kerkenbeleidsplan hier mee op:

- Parochieel gebruik in 2017
 - o Eén maal per maand (eerste zondag): eucharistieviering: 50 à 80 aanwezigen
 - o Andere zondagen: gebedsdienst: 30 à 40 aanwezigen
 - o 19 doopsels
 - o 12 vormsels
 - o 1 huwelijk
 - o 12 uitvaarten
 - o Enkele avondwakes
 - o Biechtviering voor vormelingen
 - o Viering aswoensdag
 - o Hoogdagviering:
 - kerstnacht: 135 aanwezigen
 - gebedsviering kerstdag: 27 aanwezigen
- Ander parochieel gebruik:
 - o Enkele koorrepetities
 - o Enkele catechetische momenten
 - o Drietal schoolvieringen
 - o Twee vieringen Ziekenzorg
 - o Viering St. Sebastiaansgilde
 - o Valorisatie van het kerkgebouw:
 - o Twee of drie concerten:
 - Zangkoor
 - Harmonie
 - Koor dat Renaissancemuziek brengt
 - Occasioneel orgelconcert en tentoonstelling
 - o Het voorbije jaar 2017 stond de kerk open tijdens de Open Monumentendag
- Er is geen medegebruik door andere erediensten of gedeeld gebruik (opdeling).

2.4. Sint-Stefaan in Massenhoven

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.4.1. Identificatie

Naam:

Sint-Stefaan

Geografische ligging:

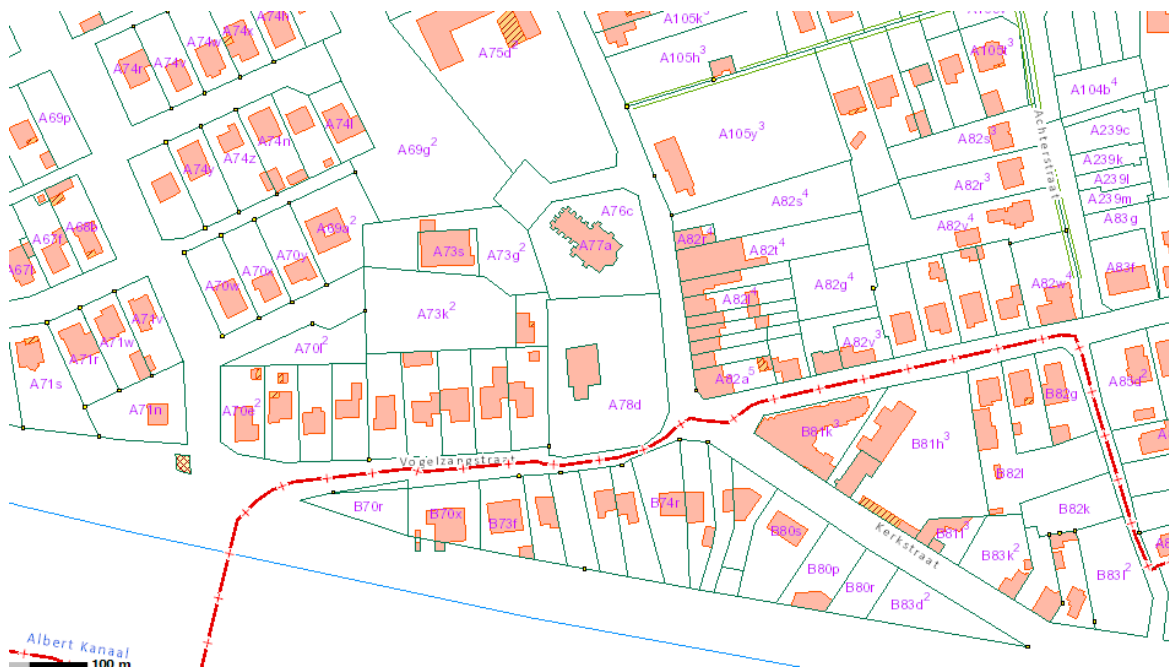
- Kerkstraat 35 -2240 Massenhoven
- Provincie: Antwerpen

Plaats in kerkelijke structuur:

- Bisdom: Antwerpen
- Vicariaat Kempen
- Dekenaat of Regio: Kempen-West
- Pastorale Eenheid Sara en Abraham
- Parochie: Sint-Pieter en Pauwel

Eigenaar:

De parochie werd gesticht in de loop van de 19de eeuw. De grond waarop de kerk werd gebouwd, werd geschonken door de familie Montens.

Beschermingen vastgesteld:

- <https://geo.onroendergoed.be/#zoom=18&lat=6656656.941099275&lon=516256.3205318331>

2.4.2. Beschrijving

a) **Cultuurhistorische waarde**

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

- Neogotische kerk gelegen op een plein met beuken en kastanjabomen, ommuurd kerkhof rond de kerk. Naar ontwerp van 1857-58 van architect Eugene Gife., herstellingswerken in 1921 naar ontwerp van Frans Van Dijk, vergroot met twee zijbeuken in 1935-36 naar ontwerp van H. Alewaerts, hersteld na de Tweede Wereldoorlog, toren herbouwd naar

ontwerp van Rie Haan. Driehoekige kruiskerk met ingebouwde westtoren; schip van drie traveeën, transept van één travee en koor van twee rechte traveeën en driezijdige sluiting, links en rechts van het koor rechthoekige sacristieën.

- Bakstenen kerk met vierkanten westtoren van vier geledingen onder leien zadeldaken; gevels geritmeerd door steunberen, spitsboogramen. Westzijde met gedrukte spitsboogdeur in geprofileerde hardstenen omlijsting. Sacristieën onder leien schilddaken, rechthoekig betraliede vensters en geprofileerde gedrukte spitsboogdeuren.
- Bepoeterd en beschilderd interieur met spitsbogen op pijlers. Schip, transept en koor met doorlopende kruinrib. Middenbeuk en transept met spitstongewelf waarvan de traveeën aangegeven worden door geprofileerde lijsten op consoltjes. Latere zijbeuken met kruisribgewelven en spitse gordelbogen. Viering met spits kruisgewelf waarvan de geprofileerde lijsten eindigen op consoltjes met bloemmotief. Spitstongewelf en straalgewelf in koor, markerende geprofileerde lijsten met decoratieve sleutels en consoltjes met bloemmotieven.
- Neogotisch mobilair.
- In de kerk staat een orgel van Bernard Pels en achteraan in de kerk bevindt zich de gedenksteen van de gesneuvelden van beide wereldoorlogen.

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte:

- De oppervlakte is 423 m².
- De vrije hoogte van middenbeuk is 11,92 meter. De hoogte van zijbeuk is 6,69 meter
- Er zijn 175 zitplaatsen.

Opbouw

- driebeukige kruiskerk
- 4 bijruimtes, nl. 2 Sacristieën, berging, technische ruimte

Voorzieningen:

Sanitair	Niet aanwezig
Verwarming	Gasketel van 1993
Verlichting	gasontladingslampen
Keukenvoorzieningen	Niet aanwezig
Audiosysteem	Aanwezig, werkt naar behoren
Beeldscherm(en)	Niet aanwezig
Rolstoeltoegankelijkheid	Gebouw is rolstoeltoegankelijk
Diefstal- en brandbeveiliging	Niet aanwezig
Bliksembeveiliging	Aanwezig
Gsm-operatoren	Niet aanwezig

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen:

Zonnepanelen (en batterijen)	/
Regenwateropvang	/
Dakisolatie	/
Groendak	/
Warmtepomp	/
Warmtenet	/
Windenergie	/
Aquathermie	/

Biodiversiteit:

- Hier zijn vleermuizen aanwezig.
- Kauwen en mussen zijn ook aanwezig.
- Er zijn vliegopeningen aanwezig.

Bouwfysische toestand:

- Samenvatting rapport Monumentenwacht Bouwkunde (2021)

OVERZICHT VAN DE ADVIEZEN																	
12749-2021-B Kerk Sint-Stefaan 2240 MASSENHOVEN																	
code	verkort advies		eenheid	indicatieve hoeveelheid frequentie uit te voeren door	202	202	202	202	202	202	202	202	203	203	203	203	203
	Gehele object																
A2021/01	Zorg dragen voor de vleermuizen die in het gebouw huizen.	SOG	1perm.	Beheerder Eigenaar			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2021/02	Een asbestinventaris opmaken en gepaste maatregelen nemen.	n.t.b.	1x	Specialist			x										
A2021/03	De kauwen weren.	n.t.b.	1x	Specialist			x										
A2021/04	De zolders ontstoffen en het nestmateriaal verwijderen.	n.t.b.	1x	Beheerder Onderhoudsploeg			x										
A2021/06	Monumentenwacht Interieur contacteren voor een interieurinspectie.	st	11x	Beheerder Eigenaar			x										
A2021/05	Monumentenwacht Bouwkunde tijdig contacteren voor een herhaalinspectie.	u	63j.	Beheerder Eigenaar			x		x			x				x	
A2021/07	Informatie inwinnen vooraleer bodemwerken te plannen aan erfgoed met archeologische waarde en zijn directe omgeving.	n.t.b.	1x	Beheerder Eigenaar			x										
A2021/08	De zolders vlot en veilig toegankelijk maken voor onderhoud en inspectie.	SOG	11x	Specialist Timmerman			x										
A2021/09	De daken en goten vlot en veilig bereikbaar maken voor onderhoud en inspectie.	SOG	11x	Dakwerker						x							
	Dak																
A2021/10	De daken regelmatig controleren.	SOG	1j.	Beheerder Dakwerker	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2021/11	De leibedekking en de dakaansluitingen plaatselijk herstellen.	n.t.b.	1x	Dakwerker	x												
A2021/12	De topbekroningen herstellen.	st	21x	Dakwerker			x										
A2021/13	Daken [3]-oost, [7]-oost en -zuid en [8]: de leibedekking en de dakaansluitingen vernieuwen.	SOG	11x	Dakwerker			x										
	Dakwaterafvoer																
A2021/14	De goten regelmatig proper maken.	u	42x/j.	Beheerder Dakwerker Eigenaar	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx
A2021/15	De goten en afvoeren regelmatig controleren.	SOG	1j.	Beheerder Dakwerker	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2021/16	Dak [9]-zuidwest: de afvoer herbevestigen.	st	11x	Dakwerker	x												
	Draagstructuur en overspanning																

A2021/17	De ijzeren delen behandelen met speciale aandacht voor de delen in het steenwerk.	SOG	11x	Algemene aannemer Smid			x													
A2021/18	De natuurstenen delen herstellen.	n.t.b.	- 1x	Restauratie-aannemer			x													
A2021/19	Het voeg- en metselwerk plaatselijk herstellen.	SOG	11x	Aannemer voegwerken Algemene aannemer			x													
A2021/20	Vleugel [2]-noordwest: de zinken kap bovenop de topgevel vervangen.	st	11x	Algemene aannemer Dakwerker			x													
A2021/21	De ijzeren delen regelmatig schilderen.	SOG	18j.	Eigenaar Schilder																x
Schrijnwerk en beglazing																				
A2021/22	Het buitenschrijnwerk regelmatig schilderen/onderhouden.	SOG	15j.	Eigenaar Schilder	x					x										x
A2021/23	De galmborden herstellen.	SOG	11x	Algemene aannemer Dakwerker			x													
A2021/24	De glas-in-loodramen herstellen.	n.t.b.	- 1x	Glazenier Specialist			x													
Afwerking en inrichting																				
A2021/25	De aantasting door kleine klopper bestrijden.	n.t.b.	- 1x	Restaurator Specialist			x													
A2021/26	De schade in het interieur herstellen.	n.t.b.	- 1x	Algemene aannemer Schilder Specialist						x										
Technische installatie																				
A2021/27	De blustoestellen regelmatig laten keuren.	SOG	1j.	Specialist			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2021/28	De bliksembeveiliging regelmatig controleren.	SOG	15j.	Erkend controleorganisme			x						x							x
Site en omgeving																				
A2021/29	De kerkhofmuur herstellen.	n.t.b.	- 1x	Algemene aannemer Metser			x													
A2021/30	Het maaiveld herstellen en eventueel inzaaien.	n.t.b.	- 1x	Algemene aannemer Onderhoudsploeg			x													
A2021/31	De grafstenen herstellen/documenteren.	n.t.b.	- 1x	Specialist			x													
n.t.b.: nader te bepalen st: stuk u: uur m: meter m ² : vierkante meter m ³ : kubieke meter dm ² : vierkante decimeter dm ³ : kubieke decimeter 1x: éénmalig 2x/j: twee maal per jaar 3j: om de drie jaar perm: permanent sog: som over geheel Hoewel Monumentenwacht de informatie voor dit (inspectie)rapport met de grootste zorg samenstelt, zijn de adviezen en ramingen vermeld in dit rapport louter indicatief, geheel informatief en niet bindend. Monumentenwacht is niet verantwoordelijk voor fouten of vergissingen en is niet aansprakelijk voor enige directe, indirecte, gevolg- of incidentele schade die voortvloeit uit het gebruik van dit document (art. 8 van de voorwaarden voor dienstverlening)																				

- Uitgevoerde restauratiewerken + jaar
 - o Uitslijpen en opvoegen van doopkapel.

2.4.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

- Het oude kerkhof ligt rondom de kerk; het nieuwe kerkhof bevindt zich op 500 meter
- Parochiezaal bevindt zich aan de overzijde van de kerk
- De gemeentelijke basisschool ook
- Het voormalige gemeentehuis is omgevormd tot een “dorpspunt”

2.4.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

- Doopsel: 1
- Eerste Communie: 0
- Vormsel: 0
- Kerk. Huwelijken: 0
- Kerk. Uitvaarten: 6
- Vrijwilligers: 10
- Aanwezigen op een weekend in oktober: 0
- Aanwezigen op Kerstmis: 0

Om een goede vergelijking en evolutie te zien, nemen we het actuele gebruik uit het vorige kerkenbeleidsplan hier mee op:

- Tweewekelijks is er één viering op zaterdagavond waaraan afhankelijk van de intenties gemiddeld 10 tot 20 mensen deelnemen. Op hoogdagvieringen loopt dit aantal op tot 30-40 personen.

- Het afgelopen jaar waren er 4 uitvaarten, 1 huwelijk en 2 dopen.
- Bij sommige uitvaarten en bij eerste communie en vormsel wordt de maximale bezetting bereikt (300 mensen).
- Jaarlijks op 11 november is er een korte viering in de kerk ter ere van de gesneuvelden van beide wereldoorlogen en dit aan de gedenksteen die achteraan in de kerk geplaatst werd.
- Af en toe vindt er een concert plaats in de kerk en wordt het orgel gebruikt als oefenplek voor de academie van Lier
- Het koor repeteert regelmatig in de kerk en af en toe wordt er geoefend op het orgel.
- Er is geen medegebruik van andere erediensten, multifunctioneel gebruik voor andere doeleinden of instanties en nevenbestemming van het kerkgebouw.

2.5. Sint-Willibrordus in Viersel

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

2.5.1. Identificatie

Naam:

Sint-Willibrordus

Geografische ligging:

- Beemdstraat z/n, 2240 Zandhoven (Viersel)
- Provincie: Antwerpen

Plaats in kerkelijke structuur:

- Bisdom: Antwerpen
- Vicariaat Kempen
- Dekenaat of Regio: Kempen-West
- Pastorale Eenheid Sara en Abraham
- Parochie: Sint-Pieter en Pauwel

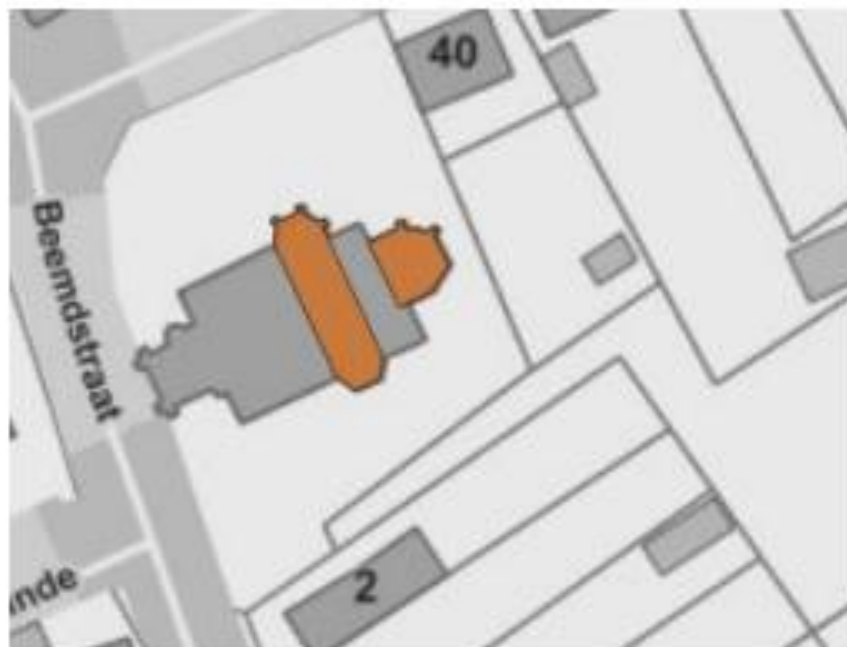
Eigenaar:

Het kerkgebouw dateert van voor de Franse Revolutie, werd in die periode genationaliseerd door de Franse Overheid en terug ter beschikking gesteld volgens het Concordaat van 1802.

Beschermingen vastgesteld:

- <https://geo.onroerendergoed.be/#zoom=18&lat=6654560.859983587&lon=517833.96316744864>
- Omvat de bescherming als monument de Parochiekerk Sint-Willibrordus: koor en kruisbeuk. Deze bescherming is geldig sinds 30-05-1936.
- De parochiekerk is bouwkundig erfgoed sinds 05-10-2009.

2.5.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Sint Willibrordus was een Ierse Benediktijnermonnik die rond 726 onze streken doortrok om te kerstenen.

Er is sprake van een bedehuisje en rond 1300 vermeldt met een kerk in "Verscote".

De huidige parochiekerk dateert gedeeltelijk uit de 15de eeuw en heeft een ommuurd en omhaagd kerkhof. Het is een georiënteerde driebeukige kruisbasiliek, met een koor van twee rechte traveeën en een kruisbeuk met driezijdige sluiting in eenvoudige gotische stijl (15de eeuw), aansluitend bij de zogenaamde 'Kempische gotiek',. De sacristie van circa 1730 ligt aan de zuidzijde. De westtoren en het schip van drie traveeën in neogotische stijl naar ontwerp van architect Eugeen Gife (1888-89) dateert uit de 19de eeuw.

Herstellingswerken waren nodig telkens na de beide wereldoorlogen, onder meer in 1921 naar ontwerp van Frans Sel en in 1945-49. Huidige restauratieprojecten naar ontwerp van architect Josef Louis Stynen. Een algemene restauratie werd uitgevoerd in 1987 -1989.

Bouwtechnische beschrijving:

Bakstenen kerk met gebruik van oorspronkelijke Balegemse steen en Euvillesteen (19de-eeuwse restauratie) voor sokkel, hoekstenen, steunberen, hoek- en negblokken. Vierkante neogotische westtoren van vijf geledingen onder ingesnoerde leien naaldspits gemarkeerd door steunberen en kordons. Rechthoekige deur met bovenlicht gevat in geprofileerde spitsboogomlijsting, hogerop neogotisch drielicht met maaswerk en neogotische bogenfries, galmgaten en steigergaten; traptoren aan noordzijde. Schip met oculi als bovenlicht. Gotisch transept en koor (15de eeuw) geritmeerd door steunberen; gotische tweelichtvensters waaronder doorlopend kordon. In kooroksels rechthoekig 17de-eeuwse sacristie (zuiden) en doopkapel (noorden); eerstgenoemde met hardstenen geprofileerd schouderboogvenster met geornamenteerde sleutel.

Het interieur met houten spitstongewelf werd vernieuwd in 1888-89, houten ribben op consoles, zijbeuken met halfspitstongewelf. Kruising met houten kruisribgewelf.

De toren heeft een boven dokaal met bakstenen kruisribgewelf waarvan de natuurstenen ribben samenkomen in een cirkel.. Koor- en transeptsluitingen met houten straalgewelf. Spitsbogen op

pijlers met pseudo-bladwerkkapiteel. Herstellings- en schilderwerken in 1958-60 naar ontwerp van architect Jules Pingnet. De klokketoren heeft 3 klokken: een 650 kg klok daterend uit 1708 (de Maria-Joanna) en twee recente klokken (1961) van 1125 en 485 kg.

Belangrijkste meubilaire elementen:

Hoofdzakelijk is dit neogotisch meubilair uit het vierde kwart van de 19de eeuw.

- Barokke preekstoel (1679) door A. Adriaensens.
- hoofdaltaar daterend van 1900. Met gotisch beeldenschrijn in eik.
- zijaltaren: Onze-Lieve Vrouwaltaar (1699) uit lindehout en het St-Willibrordusaltaar.
- grafkelders en grafstenen van de adellijke personen en vroegere pastoors.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Bronnen o.a.: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/14596>

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte:

- Ongeveer 380 m² (bekeken via Google Maps)
- Geen plannen beschikbaar om vrije hoogte te bepalen
- 220 zitplaatsen

Opbouw:

- Baksteengebouw in gotische stijl met muurbanden
- 2 bijruimtes, nl. Sacristie en technische ruimte

Voorzieningen:

Sanitair	Niet aanwezig
Verwarming	gasketel
Verlichting	gasontladingslampen
Keukenvoorzieningen	Niet aanwezig
Audiosysteem	Aanwezig, werkt naar behoren
Beeldscherm(en)	Niet aanwezig
Rolstoeltoegankelijkheid	Kerk is rolstoeltoegankelijk

Diefstal- en brandbeveiliging	Niet aanwezig
Bliksembeveiliging	Aanwezig
Gsm-operatoren	Niet aanwezig

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen:

Zonnepanelen (en batterijen)	/
Regenwateropvang	/
Dakisolatie	/
Groendak	/
Warmtepomp	/
Warmtenet	/
Windenergie	/
Aquathermie	/

Biodiversiteit:

- Er zijn geen dieren aanwezig.
- Alle vliegopeningen zijn dicht.

Bouwfysische toestand:

- Samenvatting rapport Monumentenwacht

 OVERZICHT VAN DE ADVIEZEN 11385-2024-B Sint-Willibrorduskerk 2240 VIERSEL																		
code	rubriek element materiaal verkort advies	eenheid	indicatieve hoeveelheid	frequentie	uit te voeren door	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Gehele object																		
A2024/01	Maak de goten regelmatig proper.	u	2	j.	Beheerder Dakwerker	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2024/02	Maak de zolders proper.	SO G	1	1x	Algemene aannemer Beheerder			x										
A2024/03	Draag zorg voor de uilen die in het gebouw huizen.	n.t. b.	-	per m.	Beheerder Eigenaar			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2024/04	Weer de kauwen.	n.t. b.	-	1x	Specialist Beheerder			x										
A2024/05	Contacteer Monumentenwacht tijdig voor een bouwkundige inspectie.	u	6	3j.	Beheerder Eigenaar			x		x			x				x	
A2024/06	Maak de zolders vlot en veilig toegankelijk voor onderhoud en inspectie.	n.t. b.	-	1x	Specialist Timmerman			x										
A2024/07	Vervang de niet genormeerde klimhaken op torenspits [1].	n.t. b.	-	1x	Dakwerker						x							
A2024/08	Win informatie in vooraleer bodemwerken te plannen aan erfgoed met archeologische waarde en zijn directe omgeving.	SO G	1	1x	Beheerder Eigenaar						x							
Dak																		
A2024/09	Controleer de daken regelmatig.	SO G	1	j.	Beheerder Dakwerker	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
A2024/10	Herstel de leibedekking en de dakaansluitingen.	n.t. b.	-	1x	Dakwerker	x												

- De kerk is omgeven door een ommuurd en omhaagd kerkhof. Een gedeelte is Commonwealth War Graves – WOII, onderhouden door het Ministerie van Defensie. Het recente kerkhof ligt aangrenzend aan dit kerkhof achter de kerk.
- Tegenover is de parochiezaal gelegen.
- De kleuter en lagere school 'Vrije basisschool Klavertje Vier-sel' is op een 100 meter gelegen.
- Er is geen gebedsruimte in de nabijheid.

2.5.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

- Vieringen vinden plaats om de 2 weken afwisselend eucharistieviering of woord en communiedienst
- Doopsel: 14
- Eerste Communie: 0
- Vormsel: 3
- Kerk. Huwelijken: 0
- Kerk. Uitvaarten: 4
- Vrijwilligers: 91
- Aanwezigen op een weekend in oktober: 17
- Aanwezigen op Kerstmis: 73

Nevengebruik

- 2 SAMANA vieringen.
- 4 School vieringen.
- De 4 voorbereidende 'KOMdagen' voor de 1 ste communie
- Er is een Kerst en paasviering en een Lichtmisviering.
- Kerk is elke zondag open voor bezoekers, wandelaars, kaarsjes branden, e.a.
- Kerstperiode is de kerk elke dag open: twee mooie kerststallen, 1 binnen en 1 buiten. Na de kerstviering is er receptie met glühwein en chocomelk.
- Allerheiligen : ook dan is de kerk ganse dag open met soep, koffie, of thee en kans om een babbeltje te doen.
- Lees-/ Voorleescafe
 - o er is een boekenhoek waar kinderen elke zondag rustig kunnen lezen en waar er 2 zondagen per maand tussen 11 en 12 u wordt voorgelezen.
- andere activiteiten:
 - o Elk jaar zijn er een paar optredens van harmonie e.a.
 - o MEET@DE KERK: Deze groep organiseert bijeenkomsten voor groot publiek bv. zangavond met ontmoeting en receptie.

Om een goede vergelijking en evolutie te zien, nemen we het actuele gebruik uit het vorige kerkenbeleidsplan hier mee op:

- Gedurende het jaar 2017 werd onze kerk wekelijks gebruikt voor de weekendvieringen. Dit was beurtelings een Eucharistieviering of Woord en communiedienst. Het aantal aanwezigen kon sterk variëren, dit naargelang de intenties van die dag, bv tussen de 20 en 60 personen.
- Op hoogdagvieringen zoals Pasen en kerstavond telden we tussen de 65 a 90 personen.
- Wat de 1ste communieviering betreft gaat het aantal aanwezigen samen met het aantal communicanten. Dit kan variëren tussen de: 120 a 220 personen.
- Wat het Vormsel betreft: dit werd beurtelings gevierd in Massenhoven of Viersel. Dus om de twee jaar. Dan hadden wij een propvolle kerk waarbij we minsten 50 stoelen moesten bijzetten en spreken we van 280 a 300 personen.

- Onze plaatselijke vrije school houdt nog altijd aan hun vier vieringen per jaar. Dan spreken we over de ganse lagere school en de laatste kleuterklas plus hun leerkrachten. We spreken dan over 70 tot 80 aanwezigen.
- Verder hebben we de jaarlijkse paas en kerstvieringen van en voor Samana voor hun leden met een 45 aanwezigen. Teven ook de vieringen voor Pasen en Kerst voor onze gepensioneerden ook een 45 personen.
- Voor de ouderen is er de tweejaarlijkse ziekenzalving.
- Er zijn de koorrepetities.
- Ook de catechesemomenten voor de 1ste communie en het vormsel, waarbij de kinderen de kerk verkennen en catecheseonderricht krijgen. Dit zijn een 5 tal bijeenkomsten per jaar.
- In onze gemeenschap hebben we in 2017 van 14 mensen in onze kerk afscheid genomen. Hierbij spreken van van 80 tot 230 aanwezigen met een uitschieter van meer dan 400 mensen.
- We telden één avondwake met ook meer dan 300 mensen.
- Twee koppels beloofden hun huwelijksrouw aan mekaar met tussen de 100 a 200 aanwezigen.
- We mochten in 2017 ook 11 kindjes dopen en hun familie verwelkom in de doopvieringen.
- Verder is er in september de jaarlijkse viering met 'Hulde aan gesneuvelden'.
- We noteren ook een tweetal kerstconcerten. We vermelden ook dat tijdens de kerstperiode de kerk open is en wij fier zijn op twee prachtige kerststallen één binnen de kerk en één buiten de kerk; Tijden deze periode bezoeken heel wat mensen onze kerk.
- Occasioneel tentoonstelling. In 2018: 'Vrouwen in de oorlog'
- Er is geen gedeeld of medegebruik of multifunctioneel gebruik.

3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE

3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie

- Basis: Goedgekeurd kerkenbeleidsplan 19 december 2019 en de actualisatie hiervan binnen de 6 maanden na de start van de nieuwe legislatuur.
- 2 december 2024: overleg met het team van de pastorale eenheid ter voorbereiding op de visies over de kerkgebouwen
- 15 januari 2025: bespreking met het centraal kerkbestuur van Zandhoven en betrokken kerkfabrieken over de toekomst van de kerkgebouwen in Groot-Zandhoven
- Basisopleiding in Geel op 13 februari 2025 door Toekomst Parochiekerken en Parcum
- 27 februari 2025: Overleg tussen vicariaat en gemeente Zandhoven
- Bespreking in de verschillende pastorale eenheden, parochiegemeenschappen, kerkraden en het centraal kerkbestuur.

Dit kerkenbeleidsplan is tot stand gekomen in overleg tussen een afvaardiging van de gemeente Zandhoven, van Vicariaat Kempen, van de Pastorale Eenheid Sara en Abraham, het centraal kerkbestuur van Zandhoven en alle kerkfabrieken die eronder ressorteren.

Valorisatie van de kerken is een minimale voorwaarde voor de toekenning van erfgoedsubsidies en een gedeelde verantwoordelijkheid voor gemeentebestuur en kerkelijk bestuur. We onderzochten per parochiekerk welke de mogelijkheden zijn voor valorisatie.

Ongeacht de toekomstige her- of nevenbestemming bieden de kerken tijdelijk of definitief, veel kansen voor valorisatie om de religieuze, culturele, historische, kunsthistorische, architecturale en/of landschappelijke waarde te benadrukken.

Deelgemeente	Kerk	Toekomstvisie
Zandhoven	Sint-Amelberga	A-kerk
Massenhoven	Sint-Stefaan	B-kerk
Viersel	Sint-Willibrordus	C-kerk
Pulderbos	Onze Lieve Vrouw ten Hemel Opgenomen	C-kerk
Pulle	Sint-Pieter en Pauwel	C-kerk

3.1.1. A-Kerken

Kerkgebouwen die volwaardig gevaloriseerd worden voor alle kerkelijk gebruik.

- Sint Amelberga, Zandhoven
- blijft de hoofdkerk van de samengevoegde parochie en tegelijk de zondagskerk

3.1.2. B-Kerken

Kerkgebouwen die op korte termijn (binnen de 5 jaar) een neven- of herbestemming zullen krijgen.

- Sint-Stefaan, Massenhoven

3.1.3. C-Kerken

Kerkgebouwen waarvan de bestemming in de toekomst nog moet uitgeklaard worden namelijk valoriseren, neven-bestemmen of herbestemmen. In de loop van de huidige legislatuur wordt hier geen ingrijpende wijziging verwacht.

- Onze Lieve Vrouw ten Hemel Opgenomen, Pulderbos
- Sint-Pieter en Pauwel, Pulle
- Sint-Willibrordus, Viersel

3.2. Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht

Met het categoriseren van de kerk Sint-Stefaan in Massenhoven in een B-statuut is een belangrijke keuze gemaakt.

In het vorige kerkenbeleidsplan werd de Sint-Stefaan kerk aangeduid als een B-kerk wat betekende dat een onderzoek naar erediensten, neven- of herbestemming diende te gebeuren binnen een periode van 5 jaar;- dat uit dit onderzoek en in samenspraak met het kerkbestuur, de pastorale eenheid en het bisdom beslist is om samen met het gemeentebestuur deze kerk te herbestemmen. In 2023 doorliepen we reeds samen met Kerkplus een herbestemmingsonderzoek en hieruit is gekomen dat de kerk zal herbestemd worden als podiumzaal.

Op dit ogenblik is na openbare aanbesteding Petillon Ceuppens architecten en studio 10 aangesteld om deze herbestemming te realiseren. De ambitie is om tegen begin 2026 de start van de werken te plannen.

BESLUIT

Er zal minstens een jaarlijks overleg zijn met het centraal kerkbestuur en de gemeente om na te gaan of het plan nog actueel is en/ of wijzigingen noodzakelijk zijn. De maatschappij staat niet stil. Inzichten kunnen wijzigen. Noden kunnen veranderen.

Hiervoor is het belangrijk dat we de vinger aan de pols houden en het kerkenbeleidsplan bijsturen indien nodig. Eventuele wijzigingen kunnen als addendum worden opgenomen in het kerkenbeleidsplan mits deze de goedkeuring krijgen van de bisschop van het Bisdom Antwerpen en de gemeenteraad van Zandhoven.

